

Ensamhet

INTRODUKTION

Den helige Antonios, »munkarnas fader«, är vår främsta förebild om vi ska förstå ensamhetens funktion i den kristna tjänsten. Antonios (född omkring 251 e. Kr.) växte upp i en egyptisk lantbrukarfamilj. När han var omkring arton år fick han höra evangeliets ord: »Gå och sälj allt du har och ge åt de fattiga [...] Kom sedan och följ mig« (Matt 19:21). Antonios förstod att orden handlade om honom personligen. Efter en tid som fattig arbetare i sin hembygd drog han sig undan till öknen där han levde i fullständig ensamhet i tjugo år. Dessa år var en fruktansvärd prövning för Antonios. Skalets ytliga trygghet sprack och syndens avgrund öppnade sig för honom. Men han kom segrande ur prövningen – inte i kraft av egen viljestyrka eller asketisk bedrift, utan genom sin fullständiga överlåtelse till Jesu makt. När Antonios trädde fram ur ensamheten såg folket i honom de kvaliteter som kännetecknar en människa med god hälsa – frisk till kropp, själ och ande. Människor flockades omkring honom för att ta emot helande, tröst och vägledning. När Antonios nådde hög ålder drog han sig undan till djupare ensamhet för att fullständigt uppslukas av gemenskapen med Gud. Han dog år 356 då han var omkring 106 år gammal.

Historien om Antonios liv, berättad för oss genom den helige Athanasios, visar oss, för det första, att vi måste bli medvetna om kallelsen att låta vårt falska, tvångsmässiga jag förvandlas till vårt nya jag i Jesus

Kristus. Den visar också att ensamheten är smältugnen där denna förvandling äger rum. Slutligen visar den att det är ur detta förvandlade, eller omvandlade jag, som verkligt tjänande flödar från. Med det sagt ska jag undersöka dessa tre perspektiv ur den helige Antonios liv i hopp om att blottlägga problemen liksom möjligheterna som finns i vår kristna tjänst.

DEN TVÅNGSMÄSSIGA TJÄNAREN

Thomas Merton skriver i sin introduktion till *The Wisdom of the Desert*:

[Ökenfäderna] ansåg att samhället var likt ett skeppsvrak som varje individ var tvungen att simma i väg från för att rädda sitt liv [...] De trodde att om man lät sig drivas med strömmen genom att passivt acceptera samhällets lagar och värderingar, så befann man sig i en ren och skär katastrof.⁴

Denna iakttagelse tar oss direkt till problemets kärna. Vårt samhälle är inte ett sammanhang som strålar av Kristi kärlek, utan ett farligt system bestående av makt och manipulation som vi lätt kan bli insnärjda av och förlora oss själva i.

Frågan är om vi inte redan är så djupt präglade av denna mörka världs förförande makter att vi har blivit

blinda både för vårt eget och andra människors ödesdigra tillstånd – vi har förlorat både kraften och motivationen att simma för våra liv.

Bara se på en pastors vardag. Rent allmänt är vi väldigt upptagna. Vi har många möten att gå på, många besök att göra, många gudstjänster att leda. Våra scheman är fyllda med sammanträden, våra dagar och veckor är fyllda med engagemang och våra år är fyllda med planer och projekt. Det finns inte många stunder vi inte vet vad vi ska sysselsätta oss med. Distraherade rör vi oss framåt i livet utan att någon gång stanna upp för att fundera över om det vi tänker, säger eller gör ens är värt att tänka, säga eller göra. Vi nöjer oss helt enkelt med alla »måste« och »borde« som har lagts på oss; och vi lever med dem som om de vore trovärdiga tillämpningar av evangeliet i vår tid. Människor måste bli motiverade att komma till kyrkan, unga måste bli underhållna, pengar måste tjänas, och viktigast av allt: alla måste vara glada. Inte nog med det ska vi stå på god fot med kyrkan och samhällets ledare; vi borde vara uppskattade (eller åtminstone respekterade) av en stor del av församlingen; vi förväntas ha en framgångsrik karriär; och vi bör ha tillräckligt med semester och lön för att leva ett bekvämt liv. Med andra ord: vi är upptagna människor precis som andra upptagna människor – vi belönas på samma sätt som de gör!

Allt detta pekar på att vår kyrkliga tjänst tenderar att bli oerhört världsligt präglad. Varför är det så? Varför är det så lätt att bli vän med mörkret – vi som är ljusets

barn? Svaret är ganska enkelt. Det är vår identitet, vår självuppfattning, som står på spel. Att leva efter världens sinnelag är att vara beroende av andras bekräftelse. Enligt Thomas Merton är det världsliga (eller falska) jaget den självuppfattning som blir till genom sociala, tvångsmässiga impulser. »Tvångsmässigt« är det bästa adjektivet för att beskriva vårt falska jag. Det pekar på det ständigt ökande behovet efter bekräftelse. Vem är jag? Jag är den som är uppskattad, ärad, beundrad, ogillad, hatad eller föraktad. Oavsett om jag är pianist, företagare eller präst, så är det hur jag uppfattas av min omvärld som verkligen betyder något. Om viktiga människor är ständigt upptagna, då måste jag se till att vara upptagen. Om det är genom att vara rik som jag upplever sann frihet, då måste jag tjäna mer pengar. Om mitt värde hänger på att ha många relationer, då måste jag lära känna rätt personer. Det tvångsmässiga beteendet yttrar sig i den smygande rädslan för att misslyckas och det ständiga behovet att skydda sig från det genom att samla mer av samma sak – mer arbete, mer pengar, mer vänner.

Dessa tvångsmässiga impulser utgör grunden för det andliga livets två huvudfiender: vrede och begär. De befinner sig på insidan av det världsliga livet. De är de bittra smakerna som följer alla jordiska beroenden. Vad annat än vrede är den tvångsmässiga impulsen som griper tag i oss om vi blir fråntagna något? När mitt värde bygger på hur andra talar om mig är ilska en naturlig reaktion på ett kritiskt ord. Om mitt värde hänger på vad jag äger, då blossar girigheten upp när begäret inte

tillfredsställs. Med andra ord: vrede och begär är syster och bror till det falska jag som formas av tvångsmässiga impulser i en fallen värld.

Vrede tycks vara en särskilt välutvecklad synd bland de som arbetar i församling. Pastorer är arga på sina ledare för att de inte leder; på sina följare för att de inte följer. De är besvikna på alla som inte kommer till kyrkan, och irriterade på alla som kommer för att de inte är tillräckligt entusiastiska. De är frustrerade på sina familjer som får dem att känna skuld, och arga på sig själva för att de inte lyckas leva efter sina ideal. Det handlar inte om en öppen, synlig vrede – utan en dold vrede. Dold bakom det mjuka ordet, det leende ansiktet och det artiga handslaget – en frusen vrede. En vrede som bor i den hårda bitterheten och sakta förlamar det generösa hjärtat. Om det finns något som gör tjänandet dystert och grått, så är det denna mörka, smygande vrede hos kristna tjänare.

Det är inte konstigt att Antonios och de andra munkarna ansåg att det var en andlig katastrof om man passivt accepterar samhällets lagar och värderingar. De visste att det är svårt, inte bara för den kristne individen, utan också för kyrkan att fly från världens förförande impulser. Vad var munkarnas respons? De flydde det sjunkande skeppet och simmade för sina liv. Frälsningens plats var öknen – det vill säga: ensamhetens plats. Låt oss nu se vad ensamheten betydde för munkarna.

FÖRVANDLINGENS SMÄLTUGN

När Antonios hörde Jesu ord: »Gå och sälj allt du har och ge åt de fattiga [...] Kom sedan och följ mig«, tog han det som en personlig kallelse att fly från världens tvångsmässiga impulser. Han lämnade sin familj och levde i fattigdom i en hydda vid utkanten av byn och sysselsatte sig med fysiskt arbete och bön. Men snart insåg han att ännu mer behövde göras. Han var tvungen att möta sina fiender – vrede och begär – ansikte mot ansikte, och låta sig fullständigt förvandlas till en ny människa. Hans gamla, falska jag måste dö; och ett nytt jag måste födas. För detta ändamål drog Antonios sig undan till öknens totala ensamhet.

Ensamhet är förvandlingens smältugn. Utan ensamhet förblir vi samhällets offer och trasslas in i vårt falska jags fantasier. Jesus själv gick in i denna smältugn. Där blev han frestad av världens tre tvångsmässiga impulser: att vara relevant (»befall att de här stenarna blir bröd«), att vara häpnadsväckande (»kasta dig ner«) och att ha makt (»allt detta skall jag ge dig«). Men Jesus bekräftade att Gud är källan till hans identitet (»Herren, din Gud, skall du tillbe, och endast honom skall du dyrka«). Ensamheten är platsen där den avgörande kampen och det avgörande mötet äger rum – kampen mot det falska jagets tvångsimpulser och mötet med kärlekens Gud som erbjuder sitt liv till att bli vårt nya jag.

Detta låter kanske fränstötande. Kanske framkallar det bilder från den medeltida asketism som Luther

och Calvin lyckligtvis befriade oss ifrån. Men när vi väl ser dessa bilder för vad de är och låter dem avlägsna sig kommer vi inse att vi har att göra med den heliga plats där tjänst och andlighet omsluter varandra. Platsen kallas ensamhet.

För att förstå ensamhetens betydelse, behöver vi först avslöja hur världen har förvrängt idén om ensamhet. Vi berättar för varandra att vi behöver ensamhet i våra liv. Vad vi egentligen menar är att vi behöver den tid och det utrymme då vi inte blir störda av någon, då vi kan tänka våra egna tankar, ge uttryck för egna klagomål, samt sysselsätta oss med egna intressen (vilka det än må vara). För oss betyder ensamhet oftast privatliv. Vi har kommit till den tveksamma slutsatsen att alla har rätt till privatliv. Ensamhet blir därmed som en andlig ägodel vi konkurrerar om på marknaden med andliga varor. Men inte nog med det: vi ser också ensamhet som en laddstation där vi kan ladda om våra batterier; eller som hörnan av boxningsringen där våra sår blir inoljade, våra muskler masserade och vårt självförtroende återställt genom lämpliga slogans.

Kort sagt, vi föreställer oss ensamhet som den plats där vi samlar ny kraft för att sedan fortsätta livets pågående tävling.

Men detta är inte den helige Johannes Döparens ensamhet, det är inte den helige Antonios eller den helige Benediktus ensamhet. Inte heller är det Charles de Foucaults eller Taizé-brödernas ensamhet. För dem är ensamhet inte en privat, terapeutisk plats. Det är snarare

omvändelsens plats, platsen där det gamla jaget dör och det nya föds – platsen för den nya människans uppståndelse.

Hur kan vi få en tydligare bild av denna förvandlande ensamhet? Jag ska försöka beskriva mer i detalj både kampen och mötet som sker där. I ensamheten gör jag mig av med mina försök att bygga upp mitt falska jag: inga vänner att prata med, inga telefonsamtal att ringa, inga möten att gå på, ingen musik att underhållas av, inga böcker att distrahera sig med. Bara jag – utblottad, sårbar, svag, syndig, fattig, brusten – inget mer. Det är denna intighet jag måste möta i ensamheten; en intighet så fruktansvärd att allt inom mig vill springa till mina vänner, mitt arbete och mina distraktioner för att glömma den och övertyga mig själv att jag är betydelsefull. Men inte bara det. Så fort jag beslutar att vara kvar i ensamheten kommer förvirrande idéer, besvärande bilder, vilda fantasier och konstiga associationer in i mitt sinne – likt apor i ett bananträd. Vrede och begär börjar visa sina fula ansikten. Jag håller långa, fientliga tal mot mina fiender och drömmer lustfyllda drömmar där jag är rik, inflytelserik och oerhört attraktiv – eller fattig, ful och i behov av omedelbar tröst. Därmed försöker jag än en gång fly tomhetens mörka avgrund för att återupprätta mitt falska jag med allt dess högmod.

Utmaningen är att hålla ut i ensamheten, att bli kvar i min »klostercell« tills alla förföriska besökare tröttnar att banka på dörren och lämnar mig ensam. Isenheim-saltaret, målat av Grünewald, visar med skrämmande

realism demonernas otäcka ansikten som frestade Antonios i hans ensamhet. Det är en verklig kamp eftersom det är en verklig fara. Hela vårt liv består i att försvara oss mot vårt mänskliga tillstånd; en outröttlig kamp att omvända oss till rättfärdighet. Samtidigt kom Jesus »inte [...] för att kalla rättfärdiga, utan syndare« (Matt 9:13).

Det är just detta som är kampen; att låta det falska jaget dö. Men kampen går långt bortom vår förmåga. Var och en som vill kämpa mot sina demoner med egna vapen är en dåre. Öknens vishet lär oss att konfrontationen med vår skrämmande intighet tvingar oss till att fullständigt och förbehållslöst överlåta oss till Herren Jesus Kristus. Själva kan vi inte gå in i »syndens mysterium« utan att bli nedslagna. Endast Kristus kan övervinna onskans makter. Endast i och genom honom kan vi övervinna ensamhetens prövningar. Detta illustreras vackert av Abba Elias, som sade:

En av fäderna bodde i ett tempel, och demonerna kom till honom och sade: »Ge dig iväg, för det här stället tillhör oss!« Abban svarade: »Inget ställe tillhör er.« Då började de kasta omkring hans palmlad ett efter ett, men abban samlade uthålligt ihop dem. Till slut grep demonen tag i hans hand och drog honom ut ur huset. När abban kom till dörren, grep han tag i dörrposten med andra handen och ropade: »Jesus, rädda mig!« Genast flydde demonen. Då började abban

gråta. [Herren frågade honom: »Varför gråter du?» Abban svarade: »Eftersom demonerna har vågat jaga en man och behandla honom så här.«] Herren sade till honom: »Du har varit försumlig. Så snart du vände dig till mig märkte du att jag var hos dig.«⁵

Denna berättelse visar att det bara är i det avgörande mötet med Jesus som äkta kamp kan äga rum. Mötet med Kristus sker inte före, efter eller bortom kampen mot vårt falska jag och dess demon. Nej, det är mitt i denna kamp som vår Herre kommer till oss och säger (som han sa till abban): »Så snart du vände dig till mig märkte du att jag var hos dig«.

Vi träder framför allt in i ensamheten för att möta vår Herre och för att vara ensamma med honom. Vår huvudsakliga uppgift är alltså inte att ge otillbörlig uppmärksamhet åt alla ansikten som angriper oss, utan att behålla hjärtats och sinnets blick fäst på honom, vår gudomlige frälsare. Bara i nådens miljö kan vi möta vår synd; bara i helandets atmosfär vågar vi visa våra sår; bara med uppmärksamheten helt hos Kristus kan vi släppa greppet om fruktan och möta vårt sanna jag. När vi börjar inse att det inte är vi som lever, utan Kristus som lever i oss, att han är vårt sanna jag, kan vi sakta låta våra tvångsmässiga impulser smälta bort och stegvis uppleva friheten som Guds barn. Då ser vi med lättnad på det som har varit eftersom vi varken är fyllda med vrede eller begär längre.

Vad betyder allt detta för vår vardag? Även om vi inte är kallade till klosterlivet, eller ens har de fysiska förutsättningarna för att överleva öknens prövningar, är vi ansvariga för vår ensamhet. Eftersom vår omvärld inte ger oss många andliga vanor, måste vi utforma dem på egen hand. Vi måste skapa vår egen öken som vi kan gå till varje dag – den plats där vi kan skaka av våra tvångsmässiga impulser och leva i Herrens milda, helande närvaro. Utan en sådan öken kommer vi förlora vår själ samtidigt som vi predikar evangeliet för andra. Men genom en sådan andlig hemvist kommer vi mer och mer att formas efter honom som vi tjänar.

Det första vi måste göra är att avsätta en tid och en plats för att vara ensamma med Gud. Hur denna rutin rent konkret ser ut kommer att skilja sig för var och en beroende på den individuella karaktären, den unika arbetssituationen, och omgivningen man befinner sig i. Men en äkta disciplin är dock aldrig otydlig eller svävande. Den är lika konkret och specifik som vardagen själv. När jag för några år sedan besökte Moder Teresa av Calcutta och frågade henne hur jag ska leva ut min kallelse som präst, sade hon tydligt: »Avsätt en timme per dag för att tillbe Herren och gör aldrig något du vet är fel. Då kommer allt bli bra för dig.« Kanske hade hon sagt något annat till en person som är gift och har små barn, och något annat till en person som bor i en kommunitet. Liksom alla kristna som har gjort stor skillnad i världen, bekräftade Moder Teresa att vår tjänst endast kan bli fruktsam om den växer från det direkta och per-

sonliga mötet med vår Herre. Med detta sagt genljuder orden från första Johannesbrevet genom hela vår historia: »Det vi har hört, det vi har sett med egna ögon, det vi har skådat och har tagit på med våra händer, det är vårt ärende: Livets Ord« (1 Joh 1:1).

Ensamhet är alltså platsen för vår rening och förvandling, platsen för den avgörande kampen och det avgörande mötet. Ensamhet är inte bara ett medel för att nå ett mål. Ensamhet är målet i sig – den plats där Kristus omformar oss i sin egen avbild och befriar oss från världens slavmässiga tvång. Ensamhet är platsen för vår frälsning. Med andra ord är det dit vi vill leda alla människor som söker efter ljus i vår mörka värld. Den helige Antonios tillbringade tjugo år i avskildhet. När han lämnade avskildheten tog han ensamheten med sig och delade den med var och en som besökte honom. Antonios beskrevs som harmonisk, mild och omtänksam. Han hade blivit så kristuslik, så strålande av Guds kärlek, att hela hans sätt att vara var betjänande.

Låt mig nu försöka beskriva det tjänande som flödar från ett förvandlat jag.

EN TJÄNST FULL AV MEDKÄNSLA

Efter en tid i total avskildhet började en rik och varierande tjänst för Antonios. Många olika slags människor kom till honom för att få råd. Ensamheten som först krävde fysisk avskildhet hade nu blivit hans hjärtas till-

stånd – en inre ordning som inte längre kunde störas av alla som sökte hans hjälp. På något sätt hade ensamheten blivit en oändlig rymd inom honom som vem som helst kunde träda in i. Hans råd var enkla, direkta och konkreta:

Någon frågade Abba Antonios: »Vad skall jag göra för att behaga Gud?« Abban svarade: »Håll de bud jag ger dig: Vart du än går, ha alltid Gud för ögonen. Vad du än gör, så handla efter de heliga skrifternas vittnesbörd. Var du än bor, flytta inte i otid därifrån. Håll dessa tre bud, så blir du frälst.«⁶

Till Abba Pambo som frågade: »Vad skall jag göra?«, svarade Antonios: »Lita inte på din rättfärdighet, grubbla inte över något förgånget och var återhållsam i din tunga och din mage.«⁷ Och med framtiden i sitt blickfång sade Antonios med skrämmande träffsäkerhet: »Det kommer en tid, när människorna är galna, och om de ser någon som inte är galen, vänder de sig mot honom och säger: 'Du är galen', eftersom han inte är som de.«⁸ Genom kampen mot demonerna och mötet med sin Herre hade Antonios lärt sig att diagnostisera människors inre tillstånd samt att utläsa tidens tecken. Antonios gav insikt, hjälp och tröst till sin omvärld. Ensamheten hade gjort honom till en medkännande person.

Här kommer vi till den punkt där tjänst och andlighet

möter varandra: i medkänslan. Medkänsla är frukten av ensamhet och grunden för allt tjänande. Den renande förvandling som sker i ensamheten gör oss till medkännande människor.

Låt oss inte underskatta hur svårt det är att visa medkänsla. Det kräver en beredvillighet att gå till områden där människor är svaga, sårbara, ensamma och förkrosade. Detta är inte vår spontana reaktion på människors lidande. Vi föredrar att fly undan eller snabbt hitta ett botemedel. Som upptagna, aktiva och moderna tjänare för Kristus vill vi förtjäna vårt bröd genom att göra en synlig insats. Det betyder främst att vi vill göra sådant som visar att vår närvaro gör skillnad. Därmed går vi miste om den största gåvan vi kan ge: att lida tillsammans med den som lider.

Det är i ensamheten som vår medkänsla för andra växer. Där inser vi att inget mänskligt är främmande för oss. Vi ser att rötterna till varje konflikt, krig, orättvisa, grymhet, hat, svartsjuka och avund är djupt rotade i vårt eget hjärta. I ensamheten kan stenhjärtat bli ett hjärta av kött, det upproriska hjärtat ett ångerfullt hjärta, och ett slutet hjärta ett hjärta som medmänskligt öppnar sig för alla som lider.

Om du skulle fråga ökenfäderna varför ensamheten föder medkänsla, skulle de svara: »Eftersom ensamheten gör att vi dör för vår nästa.« Svaret kan först upplevas som anstötligt. Men vid närmare eftertanke inser vi att vi måste dö för vår nästa om vi ska vara dem till tjänst – det vill säga: vi måste sluta använda andra människors

måttstock för att mäta vår mening och vårt värde. Att dö för vår nästa betyder att sluta döma, att sluta utvärdera och därmed bli fri att visa medkänsla. Medkänslan kan aldrig samexistera med att döma. Dömandet skapar distans – en distans som hindrar oss från att verkligen vara med vår nästa.

En stor del av våra liv genomsyras av att döma. Inte sällan kategoriserar vi andra – medvetet eller omedvetet – som mycket vänliga, vänliga, neutrala, onda, eller mycket onda. Detta dömande påverkar våra tankar, ord och handlingar på djupet i allt vi gör. Innan vi vet ordet av det, faller vi in i den självuppfyllande profetian: de som vi anser vara lata, likgiltiga, fientliga eller outhärdliga, möter vi på samma sätt – därmed tvingar vi dem att leva efter våra omdömen. Detta hindrar oss från att vara öppna för andra, och vår medkänsla vissnar.

»Döm inte, så blir ni inte dömda«, är ett budskap från Jesus som verkligen är svårt att praktisera. Men i det budskapet finner vi medkänslans hemlighet. Det blir tydligt när vi ser på några berättelser från öknen. Abba Moses, en av den helige Antonios efterföljare, sade till en broder:

Att dö från sin nästa, det är att bära sina egna synder och inte lägga märke till alla människor och undra om den ene är god och den andre ond. Gör inte ont mot någon, tänk inte ont mot någon i ditt hjärta, förakta inte den som gör ont, tro inte på den som gör ont mot sin nästa, gläds inte med

den som gör ont mot sin nästa. [...] Hys inte agg mot någon och låt ingen fiendskap få makt i ditt hjärta.⁹

Sedan summerar Abba Moses sitt budskap med följande färgstarka ord: »Om man har en död människa hemma hos sig, är det dårskap att lämna henne och gå för att begråta den som har dött hos grannen.«¹⁰

Ensamheten gör oss medvetna om den »döda människan« i vårt eget hus och skyddar oss från att kategorisera andra. Därmed blir det möjligt att förlåta på riktigt. Följande ökenberättelse illustrerar detta:

En broder [...] gjorde ett felsteg. Då samman kallades ett råd där Abba Moses var inbjuden, men han vägrade att närvara. Prästen skickade en person med meddelandet: »Kom, alla väntar på dig.« Då steg han upp och gick. Han tog en läckande kanna, fyllde den med vatten, och bar den med sig. De andra kom ut för att möta honom och sade: »Fader, vad är detta?« Den gamle mannen sade till dem: »Mina synder rinner ut bakom mig, jag ser dem inte, och idag har jag kommit för att döma en annans felsteg.« När de hörde detta sade de inget mer till brodern utan förlät honom.¹¹

I ensamheten omvandlas självräddfärdiga människor till milda, omsorgsfulla och förlåtande personer – djupt

medvetna om sin egen stora synd – samtidigt fullt medvetna om Guds ännu större nåd. Deras liv blir till tjänst. Här är det nästan ingen skillnad mellan att göra och att vara. När vi är fyllda av Guds nådefulla närvaro kan vi inte göra annat än att vara betjänande; hela vår varelse vittnar om ljuset som har kommit in i mörkret. Följande två ökenberättelser pekar på detta ömma och medkännande tjänande.

Det berättas om Abba Ammonas, en lärjunge till Antonios, att han genom ensamheten »växte i godheten så till den grad att han inte längre reagerade på synd.« Efter att ha blivit biskop tog någon en ung flicka till honom som var gravid, och sade: »Se vad denna olyckliga usling har gjort; ge henne en botgöring.« Men, efter att ha gjort korstecknet över den unga flickans moderliv, befalldes han att man skulle ge henne sex fina linnelakan, och sade: »Detta gör jag för att jag är rädd att hon eller barnet kommer dö vid förlossningen och inte har något till begravningen.« Men de som anklagade henne fortsatte: »Varför gjorde du så? Ge henne ett straff.« Men han sade till dem: »Se, bröder, hon är nära döden; vad skall jag göra?« Sedan skickade han iväg flickan och ingen vågade anklaga henne mer.¹²

Denna vackra berättelse illustrerar att den medkännande personen är så medveten om andra människors

lidande att det inte ens är möjligt för honom eller henne att döma. Följande berättelse visar hur omsorgsfull och finkänslig den medkännande tjänaren är.

En dag kom tre fäder på besök till Abba Achilla, och en av dem hade dåligt rykte. En av fäderna sade till honom: »Fader, gör ett fisknät åt mig.« »Det vill jag inte«, svarade han. Den andre sade: »Var snäll och gör ett, så att vi har ett minne av dig i klostret.« »Jag har inte tid«, svarade han. Då sade den tredje, han som hade dåligt rykte: »Gör ett nät åt mig, så att jag har något som dina händer har gjort.« Han svarade honom genast och sade: »Jag skall göra ett åt dig.« De båda andra av fäderna frågade honom var för sig: »Varför ville du inte göra något åt oss, när vi bad om det, men lovade att göra ett åt honom?« Abban svarade dem: »Jag sade till er att jag inte skulle göra något, och ni blev inte besvikna, för ni förstod att jag inte hade tid.

Men om jag inte gör ett nät åt honom, kommer han att säga: 'Abban har hört talas om min synd och därför vill han inte göra något', och så blir våra förbindelser brutna. Men nu har jag uppmuntrat honom, så att han inte går under av sorg.«¹³

Här är tjänandet i dess renaste form – i medkänslan, född ur tystnad. Antonios och hans följare flydde inte värl-

dens tvångsmässiga impulser på grund av människoförakt. De flydde för att rädda människorna. Thomas Merton (som beskrev munkarna som de som simmade i väg från samhällets sjunkande skepp) noterade:

[Munkarna] visste att de var oförmögna att göra andra gott så länge de plumsade omkring i skeppsvraket. Men så fort de satte sin fot på fast mark var saker och ting annorlunda. Då hade de inte bara förmågan, utan också skyldigheten, att dra hela världen in i tryggheten hos dem.¹⁴

Med andra ord: i och genom ensamheten flyr vi inte bort från människor. Tvärtom kommer vi dem närmare genom vår medkänsla.

SLUTSATS

I en värld som förslavar oss under tvång kallas vi till ensamhet där vi kan ta upp kampen mot vrede och begär, samt låta vårt nya jag födas genom mötet med Jesus Kristus och hans kärlek. Det är i denna ensamhet vi formas till medkännande människor; djupt medvetna om att vi är ett med mänsklighetens brustenhet, och öppna för att ta emot de som lider och är i nöd.

Vid slutet av Antonios liv – efter år av tjänande, präglad av medkänsla – återvände han till ensamheten för att fullständigt uppslukas av gemenskapen med Gud. En

av ökenberättelserna skildrar när en äldre man bad Gud att få se fäderna. Gud hörde hans bön och mannen fick se alla fäderna utom Antonios. »Mannen frågade ängeln: 'Var är Abba Antonios?' Ängeln svarade mannen: 'På den plats där Gud är, där är Antonios.'¹⁵ Det är viktigt att förstå att Antonios tillbringade slutet av sitt liv i Guds närvaro. Målet med vårt liv är inte människor. Målet är Gud. Bara i honom finner vi den vila vi söker. Därför måste vi återvända till ensamheten – inte till isolationen – tillsammans med alla vi möter i vårt tjänande. Detta återvändande fortsätter fram till den dag när vår Herre, som sände oss till världen, kallar oss tillbaka till honom in i den eviga gemenskapen.